

Jari Kinnunen

15.2.2021

Rikosylikomisario

Sisä-Suomen poliisilaitos

Keskitetty- ja paljastava rikostutkintayksikkö

Lausunto eduskunnan lakivaliokunnalle kannabiksen käytön rangaistavuuden poistamiseksi tehdyn lakialoitteen (KAA 5/2020 vp) johdosta.

RL 50 lukua aikoinaan säädettäessä ei ole voitu ennakoida Cannabis kasveista jatkuvasti kehiteltävien kymmenien eri hybridi-muunnosten yleistymistä. Tätä aloitteessa ei jostakin syystä haluta kirjoittaa julki, vaan pitäydytään vanhassa ja jo ajastaan jäljessä olevassa "hamppu-nimityksessä".

Hampulla tarkoitetaan sellaista Cannabis Sativa kasvia, jonka Tetrahydrokannabinoli (THC)-pitoisuus on alle 0.3 % kasvin kuiva-ainepitoisuudesta. Hamppua käytetään laillisesti ja laajasti maailmalla muuhun kuin päihdekäyttöön. THC on psykoaktiivinen aine, jota kukkien tuottama hartsia sisältää.

Cannabis kasvin muunnoksia on kehitetty erityisesti psykoaktiivisen ainesosan nostamiseksi. THC-pitoisuudet ovat nousseet kymmenillä prosenteilla vuosien saatossa. Pääsääntöisesti kasvien kukintoja käytetään huumausainekäytössä, sillä juuri kukat sisältävät suurimmat THC-pitoisuudet. Varret ja usein myös lehdet ovat vain hajua aiheuttavaa jätettä.

Aloitteen perusteluissa sekoittuvat lääkekannabiksen hyvät puolet, rattijuopumuslainsäädännön pykälät, perusoikeudet ja ihmisoikeussopimukset sumuksi, jonka taakse ei lainsäätäjän ilmeisesti haluta näkevän.

Siitä kuinka psykoaktiiviset aineet vaikuttavat, lakivaliokunta saa varmasti asiantuntevia lausuntoja. Poliisin näkökulmasta voidaan kuitenkin todeta, että Cannabis on mukana erittäin usein poliisitehtävillä, kuolemansyyn tutkinnasta kotihäilytyksiin. Tätä tosiseikkaa ei kannabiksen käytön, hallussa pitämisen ja kasvattamisen laillistaminen tule poistamaan.

Tilastokeskuksen kirjaamat, huumausaineista johtuvat kuolemat vuosilta 2009 - 2019 (Tilastokeskus, Kuolemansyytilasto - taulukko neljä) antavat aiheen vilkaista lukujen taakse. Tapauksissa, joissa huumausaineita on voitu osoittaa vainajan kemiallisista näytteistä, on lähes poikkeuksetta katsottu kuoleman aiheutuneen kannabiksen ja muiden huumaavien aineiden yhteisvaikutuksesta. Viime vuonna nuorin SiSu PL:n alueella huumausaineisiin kuollut oli kolmetoistavuotias. Vainajan alta löytyi kannabiksen kukintoa, huumaavia lääkkeitä sekä muita huumausaineita.

Kannabis on liitetty noin 70 %:n itsemurhaepäilyistä tapauksissa, joissa päihteiden käyttö on voitu osoittaa yhtenä kuolemaan johtaneena syynä. Kiinnittää huomio itsemurhan tehneiden ikään. Alle 21-vuotiaiden osuus oli noin 1/3 kokonaismäärästä. Sisä-Suomen poliisilaitoksen tilastot ovat saman suuntaisia Tilastokeskuksen ilmoittaman valtakunnallisen tilastoinnin kanssa.

Vuodesta 2014 lähtien on poliisi Pirkanmaalla - varmaan muuallakin - tutkinut useita henkirikoksia ja niiden yrityksiä, joissa epäillyt ovat olleet alle 18 vuotiaita. Olen toiminut tutkinnanjohtajana useimmissa alueellamme. Yhtään sellaista tapausta ei ole, joissa cannabis ei olisi astunut nuoren elämään jo varhaisessa vaiheessa. Siitä on seurannut psykeen häiriöitä, ongelmia koulussa, ystäväpiirissä ja kotona - vain jatkuvaa alamäkeä, jonka vauhti on viimein pysähtynyt poliisin toimenpiteisiin.

Kannabiksen käytön ja viljelyn vaikutukset muihin ihmisiin, heidän asuinympäristöönsä sekä omaisuuden-, ja henkilökohtaisen koskemattomuuden suojaan, ovat erittäin kielteiset. Kasvustot levittävät kerrostaloissa

hajuaan toisiin huoneistoihin, porrashuoneeseen, muihin yleisiin tiloihin ja pahimmissa tapauksissa koko taloon. Kasvattamot lisäävät myös vesi- ja tulipaloriskiä.

Kasvatuspaikkoina toimivien asuntojen - virallisesti asuttujen tai asumattomien - liepeillä käytävä huumausaine-, ja varastetun tavarain kauppa ulottaa vaikutuksensa koko asujaimistoon ja ympäristö koetaan turvattomaksi. Siksi se myös muuttuu. Poliisi saa jatkuvasti pyyntöjä puuttua asunnoissa tapahtuvaan, muita häiritsevään kasvatukseen ja käyttöön. Poliisilta jää noin satatuhatta hälytystehtävää hoitamatta ja sen määrän ei soisi tästä enää nousevan.

Henkilökohtaisten haittojen vähentäminen ei ole kytköksissä sen kanssa, että käyttö, kasvattaminen ja hallussapito ovat nyt laittomia. Haittojen vähentäminen riippuu täysin siitä, mikä on huumevieroitushoidon taso ja laajuus kussakin kunnassa sekä siitä, miten käyttäjä itse kokee hoidon tarpeensa. Mikäli hän ei koe tarvitsevansa hoitoa, eivät hyvätäkään kunnalliset tai muiden tarjoamat hoitopolut häntä auta. Hoitopolulle astumista ei estä nyt voimassa oleva rikoslain säännöstö. Yleisesti voitaneen todeta, että huumausainehaittojen edullisinta vähentämistä lienee käytön ennalta estäminen - ei käytön salliminen.

Lääkekannabiksen ja huumausaineena käytettävän kannabiksen vertaaminen toisiinsa on asiaan liittymätöntä. Kannabiksen lääkekannabiksen käytön sallimisella ja lääkekannabiksen THC-pitoisuuksien kontrollilla ei ole tässä yhteydessä merkitystä.

Huumausaineita tarjotaan Dark-netin puolella myyntiin useissa sadoissa myynti-ilmoituksissa /vrk jokaisen suurimman poliisilaitoksen alueella. Myyntialustoilla ns. laudoilla myydään myös kannabista, mutta se on vain yksi tuote laajassa valikoimassa. Kannabiksen käytön, hallussapidon ja kasvatuksen salliminen ei poistaisi kannabista tarjolla olevien huumeiden luettelosta. "Sieltä ostetaan, mistä halvimmalla saadaan", eikä suomalainen peruskäyttäjä tule maksamaan ALV:a, vaikka siihen sketsihahmokin kehottaisi.

Huomio siitä, että "huumeikauppa on" rikollisten käsissä on terävä havainto ja pitää paikkansa, sillä kannabiksen käyttö, hallussapito ja kasvattaminen on laissa kielletty. Väite siitä, että laillistaminen johtaa järjestäytyneen rikollisuuden kasvuedellytysten heikkenemiseen on harhaa ja vaarallisen harhaanjohtava. Järjestäytynyt rikollisuus on maassamme levinnyt erittäin monille, sinänsä laillisille toimialoille. Miksi uusi, houkutteleva toimiala olisi rikollisten toiminnalta suojassa? Ei olisikaan. Tämä on nähty jo mm. Coloradon osavaltiossa, missä laillistamisen jälkeen on järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvät tapaukset lisääntyneet.

Aloitteessa väite siitä, että poliisin tehtäväksi määrätty huumeiden käyttäjien hoitoonohjaus on marginaalista, on erikoinen. Vuonna 2020 poliisi teki lähes 5100 hoitoonohjausta. Huumeiden käyttäjien määriin verrattuna hoitoonohjaukset ovat varmasti marginaalisia. Se johtuu kuitenkin siitä, että huumausainerikokset ovat rikoksia, jotka poliisin on jokainen erikseen paljastettava. Määrästä voidaan päätellä, että maassamme on ennemminkin satoja- kuin kymmeniä tuhansia huumausaineen käyttäjiä.

Poliisille valvonnan ongelmat tulisivat olemaan suuria ja ihmisten palveluntarpeeseen vastaaminen haasteellista - osin mahdotonta. Muiden ihmisten häiriöksi kokemaan kannabiksen kasvattamiseen asuinhuoneistoissa ei nytkään pystytä täysin vastaamaan. Liikennejuopumuksissa huumausaineet ovat ohittaneet alkoholin. Yhtenä käytettynä huumausaineena kannabis. Kuka tien päällä määrittelee nauttimisen rajat, millä osoitetaan se, että tosiasiallisesti kysymys ei ole omasta käytöstä vaan myyntitarkoituksesta? Kyseinen aloite toteutuessaan tuo kadulle 5 x 5g myyntipakkaukset.

Järjestäytyneen rikollisuuden organisaatioiden ja niiden raha- ja tavaravirtojen esitutkintaan- ja syytteesen saattamiseen pystytään vain, kun näitä rikoksia saadaan paljastettua. Yksi työkalu poliisin muun keinovalikoiman joukossa on kotietsintä. On erittäin harvinaista, että kannabiskasvuston löytyessä ei

löytyisi muita huumausaineita, huumausaineiden myyntiin selvästi osoittavia todisteita sekä omaisuus-, ja petosrikollisuuteen viittaavaa aineistoa sekä todisteita.

Esityksessä on syytä tai toisesta perusteluiksi mainittu liikennejuopumukset. Rattijuopumussäännösten hyväksi käyttäminen lääkinnällisen hallussapidon sallimisen perusteena on tämän aloitteen perusteluna vähintäänkin outoa, kuten lääkinnällisen hallussapidon käsitteen kirjaaminen perusteluksi ylipäätään.

Poliisin työmäärää käytön, hallussapidon ja kasvattamisen laillistaminen ei tule vähentämään - päin vastoin. Näytön hankkiminen huumausainerikoksen tunnusmerkistön täyttymiselle vaikeutuu, omaisuusrikossarjojen selvittäminen tulee viemään enemmän aikaa, kannabiksen kasvattaminen ei tule suurimmalla osalla pysymään ehdotetuissa rajoissa ja valvonta tehdään mahdottomaksi ja siitä seuraa, että häiriökäyttäytymistehtävät tulevat lisääntymään. Henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset erityisesti nuorten tekeminä, tulevat lisääntymään sekä raaistumaan. Kuolemansyyn tutkinnat tulevat lisääntymään.

Poliisi valvoo vain niitä säännöksiä, jotka sen valvottavaksi on asetettu. Niin tapahtuu myös tulevaisuudessa.